

گزارشی نشست‌های خبری و رونمایی از برخی محصولات جدید نور

 دفتر تحریریه ره آورد نور

اشاره

آنچه در این گزارش می‌خوانید، مروری است بر نشست‌های خبری و رونمایی‌های برگزار شده در ماه پایانی سال ۱۳۹۹ و اوایل سال جاری که در آنها، از برخی محصولات جدید مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی پرده‌برداری شده است. نسخه جدید حدیث ولایت، مجموعه آثار سید هادی خسروشاهی - نسخه ۳، دانشنامه تفسیر صافی، دانشنامه تفسیر طبری، و نهج‌البلاغه اندرویدی ویژه حامل‌های همراه، از جمله محصولات تازه‌ای است که در طی مراسمی چند، از آنها رونمایی شد و به محققان و علاقه‌مندان علوم و معارف اسلامی معرفی گردید.

الف. نسخه سوم مجموعه آثار استاد سید هادی خسروشاهی (ره)

به مناسبت اولین سالگرد عروج ملکوتی عالم مجاهد، حجت‌الاسلام والمسلمین استاد سید هادی خسروشاهی (قدس سره)، آیین نکوداشت با هدف ارج نهادن به خدمات علمی - تبلیغی آن مرحوم، با سخنرانی حضرت آیت‌الله علیرضا اعرافی، مدیر حوزه‌های علمیه سراسر کشور، و حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر محمدحسین بهرامی، رئیس مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی، روز سه‌شنبه ۱۲ اسفند ۱۳۹۹ برگزار گردید.

در این مراسم که به جهت محدودیت‌های مربوط به شیوع ویروس کرونا به شکل مجازی برگزار شد، از نسخه جدید نرم‌افزار مجموعه آثار استاد خسروشاهی (ره) با ۱۳۲ عنوان کتاب، رونمایی شد.

ابتدای مراسم، پس از قرائت قرآن کریم و سرود ملی جمهوری اسلامی، متن پیام مقام معظم رهبری که به مناسبت رحلت استاد سید هادی خسروشاهی صادر گردیده بود، قرائت شد. سپس، حجت‌الاسلام دکتر محمدحسین بهرامی به عنوان سخنران اول، ضمن تسلیت فقدان این عالم مجاهد به عموم دوستداران معارف اهل‌بیت (ع) و بازماندگان ایشان، به بیان گوشه‌ای از خدمات استاد پرداختند. سخنرانی اصلی مراسم، آیت‌الله علیرضا اعرافی، مدیر کل محترم حوزه‌های علمیه سراسر کشور بود که ضمن تسلیت به خانواده استاد، به بیان نقش تاثیرگذار ایشان در تبلیغ و ترویج مکتب راستین انقلاب اسلامی در جای‌جای جهان اسلام پرداخت. همچنین، در این مراسم از سومین نسخه نرم‌افزار مجموعه آثار حجت‌الاسلام والمسلمین استاد سید هادی خسروشاهی (ره) رونمایی گردید.

آیت‌الله علیرضا اعرافی در این مراسم گفت: «ابتدا از خدمات مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی و تلاش محققان و دست‌اندرکاران نور، به‌ویژه برادر عزیز و بزرگوار حجت‌الاسلام بهرامی تقدیر و تشکر می‌کنم. نوری که از این مؤسسه در حوزه و فراتر از حوزه انتشار یافته، مایه افتخار و مباهات است و همه همراهان در این حرکت بزرگ علمی و فناوری، جایگاه ارزشمندی دارند و قدردان آنها هستیم و به سهم خودم از همه تشکر می‌نمایم.»

آیت‌الله اعرافی در مورد استاد خسروشاهی گفت: «سال ۱۳۶۱ که طلبه جوانی بودم، برای مأموریتی در ایتالیا حضور پیدا کردم. در آن زمان، مرحوم خسروشاهی سفیر ایران در واتیکان بود. این سفر، سرآغاز ارتباط، دوستی و ارادت بنده به ایشان شد و گرچه این

ارتباط مداوم نبود، اما هیچ‌وقت قطع نگشت. به یاد دارم که ایشان چندین ترجمه به زبان انگلیسی و ایتالیایی از آثار حضرت امام در دستور کار داشت. تفسیر سوره حمد امام خمینی (قدس سره) هم یکی از این کتاب‌ها بود که با توجه به عبارت سخت و خاصی که مرحوم امام در این کتاب داشتند، کمک‌هایی به مترجم می‌دادم.» مدیر حوزه‌های علمیه در ادامه، به مرور ویژگی‌های جذاب استاد خسروشاهی پرداخت و به عنوان اولین نکته از شخصیت استاد خسروشاهی، به اهتمام ایشان به ارتباطات حوزوی و فراتر از حوزه، از همان جوانی اشاره کرد و گفت: «همان‌طور که باید اصالت و هویت حوزوی خود را مهم بدانیم و صیانت کنیم، نباید از جریانات عمومی و اجتماعی غافل شویم و این شناخت، بدون رابطه و فعالیت فراحوزوی حاصل نمی‌شود. در وضع امروز و بعد از انقلاب، شاید چندان مشکلی در ایجاد این ارتباطات نباشد؛ اما در عصر انزوا و اختناق که حوزه دچار فشار محنت‌آمیزی بود، وجود افرادی این چنین، خیلی کم بودند.»

مدیر حوزه‌های علمیه سراسر کشور، در بیان ویژگی دیگر استاد

در ماه پایانی سال ۱۳۹۹ و
اوایل سال جاری که در آنها، از
برخی محصولات جدید مرکز
تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی
پرده‌برداری شده است. نسخه
جدید حدیث ولایت، مجموعه آثار
سید هادی خسروشاهی - نسخه ۳،
دانشنامه تفسیر صافی، دانشنامه تفسیر
طبری و نهج‌البلاغه اندرویدی
ویژه حامل‌های همراه، از جمله
محصولات تازه‌ای است که در طی
مراسمی چند، از آنها رونمایی شد
و به محققان و علاقه‌مندان علوم و
معارف اسلامی معرفی گردید

داشت و از جمله دلدادگان و همراهان نهضت امام خمینی(قدس سره) محسوب می‌شد و کمک و همیار ایشان بود. در آثارشان هم این گرایش متبلور است.

در مورد ویژگی هفتم ایشان هم باید عرض کنم که ایشان نوگرا و نواندیش بود؛ اما ضابطه‌مند و در چهار چوب. همین رویکرد در آثارشان هم دیده می‌شود.»

حجت‌الاسلام والمسلمین بهرامی، سخنران

دیگر این مراسم بود. ایشان استاد خسروشاهی را شخصیتی جامع‌الاطراف نامید که از طرفی، با بدنه سنتی حوزه علمیه ارتباطی عمیق داشت و از طرف دیگر، با فضای روشنفکری و نواندیشان و اصلاح‌خواهان مرتبط بود. همچنین، افتخار شاگردی شخصیت‌هایی چون: آیت‌الله بروجردی، امام خمینی، آیت‌الله خویی، علامه طباطبایی و شیخ آقابزرگ تهرانی را داشت.»

خسروشاهی اظهار داشت: «استاد خسروشاهی، یک شخصیت بین‌المللی بودند. دید فراتر از مرزهای ایران داشتند و جهان را می‌شناخت و اندیشه بین‌المللی داشت. روابطی هم که با مرحوم سید جمال‌الدین داشتند نیز معطوف به همین نگاه بود که در آثار و میراث ایشان هم متجلی است.

ویژگی دیگر شخصیت استاد، رویکرد تمدنی به اسلام بود. جامعیت و فراگیری اسلامی را باور داشت و برای تحقق آن تلاش می‌کرد. در آثار ایشان هم این نگاه تمدنی دیده می‌شود.»

اعرافی در توضیح ویژگی چهارم مرحوم خسروشاهی افزود: «ایشان، اهل قلم بود؛ به‌خصوص به زبان فارسی نوشتن که امروز چندان به نظر نمی‌آید؛ اما در دوره استاد خسروشاهی، به‌ویژه قبل از دهه ۵۰، اینکه محقق بتواند به چند زبان تألیف داشته باشد و قلم بزند، کار جا افتاده‌ای نبود؛ آن هم به فارسی.

ویژگی پنجم اینکه ایشان رویکرد تحلیلی از تاریخ داشتند. بسیاری از گفته‌ها و سخنان‌شان به دیدگاه تحلیلی ایشان، اشاره دارد. دقت نظرهای خوبی داشتند. این رویکرد، در فضای حوزوی متأسفانه هنوز هم ضعیف است. نگاه به تاریخ علوم، مثلاً فقه، خیلی جای کار دارد. یکی از تأکیده‌های مرحوم آیت‌الله بروجردی، توجه به تاریخ و سابقه مسائل بود که بسیار در اجتهاد تأثیرگذار است. روش مرحوم شهید مطهری در کتاب اصول فلسفه و روش رئالیسم، این بوده که موضوعی را از عمق تاریخی آن تا به امروز پی می‌گیرد و تحلیل می‌کند. در همین کتاب، علامه مطهری می‌گوید: اگر کسی تاریخ نظریات فلسفی را از دوره یونان تا به امروز پیگیری نماید، آن وقت متوجه تأثیرگذاری اندیشمندان اسلامی در فلسفه و حکمت خواهد شد.»

آیت‌الله اعرافی در بیان ویژگی ششم گفت: «استاد خسروشاهی اهل تحول و انقلابی بود. گرایش مثبت به نهضت اسلامی امام خمینی

آیت‌الله علیرضا اعرافی در این مراسم گفت: «ابتدا از خدمات مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی و تلاش محققان و دست‌اندرکاران نور، به‌ویژه برادر عزیز و بزرگوار حجت‌الاسلام بهرامی تقدیر و تشکر می‌کنم. نوری که از این مؤسسه در حوزه و فراتر از حوزه انتشار یافته، مایه افتخار و مباهات است و همه همراهان در این حرکت بزرگ علمی و فناوری، جایگاه ارزشمندی دارند و قدردان آنها هستیم و به سهم خودم از همه تشکر می‌نمایم.»

دکتر بهرامی با اشاره به تألیفات استاد خسروشاهی، به این نکته اشاره کرد که: «تألیف بیش از ۸۰ اثر و ترجمه بیش از ۱۰۰ اثر از دیگر دانشمندان، نشان از عمق علمی استاد دارد. نکته جالب اینکه ایشان در نورمگز بیش از ۲۰۵ عنوان مقاله دارند که بخش عمده آنها، بین سال‌های ۴۱ تا ۵۳ تألیف شده و بعد از مدتی، دوباره از سال ۸۱ تا ۹۵ مقاله‌نویسی داشته‌اند.»

در ادامه، حجت‌الاسلام دکتر بهرامی به مراحل و مقدمات ارائه این خدمت پرداخت و گفت: «گام اول، دیجیتالی‌سازی منابع است که بسیاری از آنها، نسخه دیجیتالی نداشتند. گام دوم، تبدیل آنها به محصولات قابل استفاده، و گام سوم، دسترس‌پذیر بودن محصولات است.»

ایشان همچنین اظهار داشت: «قریب به ۱۵۰ عنوان نرم‌افزار در قالب مجموعه آثار تولید کرده‌ایم که تألیفات و کتب مراجع عظام تقلید و نویسندگان و علمای بزرگ حوزه را به صورت دیجیتالی منتشر نموده است. نشر دیدگاه‌ها و اندیشه‌های علمی بزرگان را رسالت مرکز نور می‌دانیم. نرم‌افزار مرحوم آیت‌الله خسروشاهی هم از همین قبیل است که نسخه سوم آن در این مراسم رونمایی خواهد شد.»

ریاست مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی در پایان سخنان خود، ضمن تشکر از مهمانان و یا حاضران در جلسه، علو درجات را برای مرحوم آیت‌الله خسروشاهی از خداوند منان مسئلت نمودند.

گفتنی است، در انتهای این مراسم، از سومین نسخه از نرم‌افزار مجموعه آثار حجت‌الاسلام والمسلمین استاد سید هادی خسروشاهی رونمایی شد که متن بیش از ۱۳۰ عنوان از کتب استاد به همراه قابلیت‌های پژوهشی را در اختیار محققان و علاقه‌مندان به آثار ایشان قرار می‌دهد.

گفتنی است، به همت مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی، نرم‌افزار اندرویدی حدیث روزگار (خاطرات استاد سید هادی خسروشاهی (رحمه الله)) نیز تولید شده و به صورت رایگان در اختیار علاقه‌مندان قرار گرفته است. متن کامل کتاب خاندان علم و تقوا، شامل تاریخچه‌ای از خاندان معظم خسروشاهی و اجازات مراجع بزرگ تقلید به مرحوم آیت‌الله خسروشاهی، از جمله محتوای ارائه‌شده در این نرم‌افزار اندرویدی است.

«فعالیت‌های ایشان، محدود به این آثار علمی نیست؛ بلکه در فضای تبلیغ و عمل نیز فعالیت چشمگیری داشتند. نشانه این مجاهدت آیت‌الله خسروشاهی، ارتباط‌گیری و همکاری با افرادی مانند: نواب صفوی، آیت‌الله کاشانی و امام خمینی است. در ارتباط‌گیری با دنیای مسیحیت و کلیسا ایفای نقش می‌کنند و با انتشار مجله و کتاب، تصویر حقیقی اسلام را معرفی می‌نمایند. در ارتباط با مصر و الأزهر و جامعه نخبگانی جهان عرب هم نقش بسزایی داشته‌اند و مروج تفکر تقریب و اتحاد مسلمین در مقابل استکبار می‌شوند.»

رئیس مرکز نور خاطرنشان کرد: «این ویژگی‌های برجسته در ایشان، در دوره‌ای رخ می‌نمایند که بدنه حوزه شناخت دقیقی از این نوع تعامل‌ها ندارد و خیلی‌ها در این فضا وارد نمی‌شدند و در همان حوزه سنتی باقی می‌مانند. یا از طرفی دیگر، برخی هم از علم فاصله می‌گرفتند و به تعامل و فضاهای جدید می‌پرداختند؛ اما ایشان در هر دو مقوله، فعال هستند و نگاهی جهانی به حوزه و اسلام دارند. شاید کار مرحوم خسروشاهی که در طی ۶۰ سال به‌تنهایی انجام داده، اگر به عنوان کارنامه یک مؤسسه ارائه شود، برای یک مؤسسه قابل دفاع باشد.»

رئیس مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی، در بخش دوم از سخنان خود به ارائه گزارشی از اقدامات مرکز نور در راستای بزرگداشت مقام علمی اندیشمندان و علما، و همیاری در نشر آثار و نظراتشان پرداخت.

ایشان افزود: «هدف و رسالت اصلی و اولیه مرکز نور، ارائه متون و منابع به صورت دیجیتالی و تسهیل دسترسی به آنهاست. بحمدالله، امروز این هدف محقق شده و اکثر آثار و منابع به شکل دیجیتالی عرضه شده و در دسترس عموم علاقه‌مندان قرار دارد. تلاش شده در راستای نشر آثار بزرگان و شخصیت‌ها نیز انجام وظیفه شود؛ بزرگانی که انگیزه‌ای برای نشر یا بازنشر آثارشان نیست و نظرات و دانش آنها، رو به مهجوریت و فراموشی است.»

سیره و سنت پیامبر اکرم (ص)، افزود: «یکی از بهترین راهها برای دستیابی به سیره و معارف آن حضرت در قالب آیات و روایات، دسترسی به محتوایی است که از طریق علما و بزرگان تدوین و عرضه شده است. امروز این در دسترس بودن منابع، ناظر به عرضه محتوا با فناوری اطلاعات در قالب نرم افزار یا پایگاههای اینترنتی است. خداوند را شاکریم که تدبیر مقام معظم رهبری در تأسیس مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی، موجب شد که عرضه و نشر منابع علوم اسلامی، بسیار آسان شود و به ندرت بتوان کار علمی و پژوهشی پیدا کرد که در آن از تولیدات فناورانه مرکز نور استفاده نبرده باشند.»

حجت الاسلام والمسلمین بهرامی به تولیدات مرکز در سال ۱۳۹۹ اشاره کردند که در اولین فرصت، رونمایی و عرضه خواهند شد؛ تولیداتی مانند: دانشنامه‌های قرآنی تفسیر صافی، تفسیر طبری، معجم موضوعی فروغ خرد، معجم موضوعی حکمت مشاء، درختواره و کتابخانه کلام اسلامی و نسخه جدید کتابخانه دروس حوزوی. در بستر اندروید هم نرم افزارهایی مانند جامع الأحادیث و نهج البلاغه به سرانجام رسیده است.»

ب. نسخه جدید حدیث ولایت

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور)، با هدف پاسداشت میراث گرانقدر عالمان و دانشمندان اسلامی و دستاوردهای مراکز و مؤسسات علمی و پژوهشی، نسخه جدید نرم افزار حدیث ولایت را تولید کرد.

گفتنی است که نرم افزار حدیث ولایت شامل مجموعه بیانات و پیامهای رهبر معظم انقلاب اسلامی، حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای (مدظله العالی) تا بهمن ماه ۱۳۹۹ و نیز مشتمل بر ۱۲۱ عنوان آثار انتشارات انقلاب اسلامی به زبان فارسی و عربی در موضوعاتی چون: تفسیر قرآن و حدیث، سیره اهل بیت (علیهم السلام)، اخلاق و سبک زندگی، فقه و احکام، انقلاب اسلامی، اقتصاد مقاومتی و اقتصاد اسلامی، سیاست و حکومت، جایگاه زن در سیاست و جامعه، شعر و ادبیات است که از امتیازات این نسخه نسبت به نسخه‌های قبلی به شمار می‌رود.

آیین رونمایی از نسخه جدید این نرم افزار، دلیل محدودیت‌های بهداشتی، به صورت مجازی در روز شنبه ۲۳ اسفندماه با سخنرانی حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمدحسین بهرامی، رئیس مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی و حجت الاسلام والمسلمین محمدیان، معاون ارتباطات حوزوی دفتر مقام معظم رهبری، و نیز حجت الاسلام صلح میرزایی، مسئول انتشارات انقلاب اسلامی دفتر قم برگزار شد.

در این مراسم که به دلیل محدودیت‌های بهداشتی، به شکل مجازی و به همراه تعدادی از میهمانان در ساختمان مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) برگزار گردید، از این نرم افزار رونمایی شد.

دکتر بهرامی، رئیس مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی، از جمله سخنرانان این مراسم، ضمن اشاره به لزوم اقتدا و پیروی از

باید اعتراف کنیم که برای تولید نرم افزاری کامل جهت ارائه آثار مقام معظم

رهبری، خیلی زودتر باید به فکر می‌افتادیم؛ ولی به همین مقدار نیز قدردان همه

دست اندر کاران هستیم. این کار، قدم اول است و ظرفیت مقام معظم رهبری در بُعد

علمی و استفاده از بیانات ایشان، خیلی بیشتر از آنی است که امروز از آن بهره‌برداری

می‌شود. امیدوارم در به روزرسانی‌های این نرم افزار، همواره شاهد پیشرفت و گامی

بلندتر در این مسیر باشیم

دکتر بهرامی در مورد پایگاه‌های اینترنتی افزود: «کار بسیار عظیمی در پایگاه کتابخانه نور (نور لایب) به سرانجام رسید؛ هم از نظر محتوا و هم قابلیت‌های فنی. محتوای این پایگاه، در مدت کوتاهی از ۴۰ هزار جلد کتاب، به ۶۰ هزار جلد افزایش داشته است که می‌توان ادعا کرد بزرگ‌ترین کتابخانه جهان اسلام را با قابلیت‌های فنی قابل توجه عرضه کرده‌ایم و به‌زودی نسخه جدید این وبگاه نیز عرضه خواهد شد.»

رئیس مرکز نور با اشاره به پایگاه قاموس نور به عنوان بزرگ‌ترین پایگاه فرهنگ لغت در زبان عربی و فارسی، خبر از نهایی شدن این پایگاه داد که به‌زودی از انتشار آزمایشی، به انتشار پایدار و نهایی خواهد رسید.

دکتر بهرامی با تأکید بر به‌روزرسانی مستمر تولیدات مرکز، به خدمت دیگر مرکز در زمینه تولیدات نرم‌افزار از آثار مفاخر علمی و فرهنگی، اشاره نمود. ایشان گفت: «تولید نسخه دیجیتالی از آثار نویسندگان و دانشمندان معاصر و غیرمعاصر و نیز آثار مؤسسات و مراکز علمی، از خدمات مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی بوده است. تاکنون بیش از ۱۵۰ عنوان نرم‌افزار با این گرایش

تولید شده که بیش از ۳۰۰۰ جلد از آثار محققانی که نسخه چاپی آنها شاید به‌سادگی در دسترس نباشد، در قالب نرم‌افزار عرضه شده است.»

ایشان به بیان محدودیت‌هایی که در خصوص تولید نرم‌افزار برای آثار برخی بزرگان وجود داشته است، پرداخت و اظهار امیدواری کرد که این محدودیت‌ها به‌زودی برطرف شود.

دکتر بهرامی در بخش دیگر سخنان خود اضافه کرد: «در زمینه تولید نرم‌افزاری فاخر از آثار مقام معظم رهبری، باید به صورت ویژه به این موضوع پرداخته شود و ما اشتیاق فراوانی برای این منظور داشته‌ایم؛ چه به لحاظ ترویج نظرات و منویات یک اندیشمند بزرگ اسلامی، این کار لازم می‌نماید و چه از منظر اینکه صاحب این اثر، ولیّ مسلمین و امام جامعه اسلامی است که انجام چنین کاری را ضرورت می‌بخشید. بحمدالله، در همین راستا، از سال ۱۳۹۲ نرم‌افزار حدیث ولایت را تولید نمودیم و در سال ۱۳۹۹ نیز منشورات انقلاب اسلامی هم به آن اضافه شده که با مستقیماً تألیفات حضرت آقا هستند یا بر محوریت اندیشه و نظریات ایشان شکل گرفته است. در واقع، این نرم‌افزار را مجموعه آثار حضرت آقا می‌دانیم و امیدواریم نسبت به گذشته، همچنان روند به‌روز شدن و پُر بار شدن این اثر ادامه یابد.»

حجت‌الاسلام والمسلمین بهرامی تولید این نرم‌افزار را وظیفه‌ای بر دوش مجموعه مرکز دانستند که در راستای ترویج اسلام ناب محمدی می‌تواند تأثیرگذار باشد. ایشان در پایان سخنان خود، از میهمانان حضوری و مجازی این مراسم، و نیز از دست‌اندرکاران تولید این نرم‌افزار تقدیر نمودند.

سخنران دیگر این مراسم، حجت‌الاسلام والمسلمین محمدیان، معاون ارتباطات حوزوی دفتر مقام معظم رهبری بود. ایشان ضمن تشکر از دفتر نشر انقلاب اسلامی و مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی، اشاره کرد: «عنوان مرکز نور، بسیار زیننده این مجموعه است و حقیقتاً اینجا مرکز نور است که نورش موجب بهره‌خیزی از علاقه‌مندان به معارف اسلامی بوده است.»

حجت‌الاسلام محمدیان، در ادامه افزود: «باید اعتراف کنم که برای تولید نرم‌افزاری کامل جهت ارائه آثار مقام معظم رهبری، خیلی زودتر باید به فکر می‌افتادیم؛ ولی به همین مقدار نیز قدردان همه دست‌اندرکاران هستیم. این کار، قدم اول است و ظرفیت مقام معظم رهبری در بُعد علمی و استفاده از بیانات ایشان، خیلی بیشتر از آنی است که امروز از آن بهره‌برداری می‌شود. امیدوارم در به‌روزرسانی‌های این نرم‌افزار،

یکی از بهترین راه‌ها برای دستیابی به سیره و معارف آن حضرت در قالب آیات و روایات، دسترسی به محتواهایی است که از طریق علما و بزرگان تدوین و عرضه شده است. امروز این در دسترس بودن منابع، ناظر به عرضه محتوا با فناوری اطلاعات در قالب نرم‌افزار یا پایگاه‌های اینترنتی است. خداوند را شاکریم که تدبیر مقام معظم رهبری در تأسیس مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی، موجب شد که عرضه و نشر منابع علوم اسلامی، بسیار آسان شود

همواره شاهد پیشرفت و گامی بلندتر در این مسیر باشیم.»
معاون ارتباطات حوزوی دفتر مقام معظم رهبری پیشنهاد دادند:
«در نسخه‌های بعدی نرم‌افزار حدیث ولایت، دروس خارج حضرت
آقا هم آورده شود. ایشان قریب به ۲۷ سال تدریس داشته‌اند که
ذخیره بزرگی است.»

تفسیر طبری، به صورت ویژه در دستور کار ما قرار گرفت.»
مرتضایی درباره خصوصیات دانشنامه تفسیر صافی اظهار داشت:
«تفسیر صافی، تفسیر روایی کاملی است. این تفسیر، توسط ملا
محسن فیض کاشانی نگاشته شده است. ایشان محدث، فقیه،
حکیم، شاعر و علامه بود. تفسیر صافی، تفسیر روایی مسندی است
و می‌طلبید که کار گسترده‌تری روی آن انجام شود. محتوای این

ج. دانشنامه تفسیر طبری و صافی

آیین رونمایی از این دو نرم‌افزار قرآنی، دانشنامه
تفسیر طبری و صافی، به صورت مجازی در
چهارشنبه ۸ اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۰ برگزار شد.
پیش از برگزاری این مراسم، یک نشست خبری
ویژه با حضور اصحاب رسانه در سالن اجتماعات
مرکز نور برگزار شد. مدیر گروه علمی قرآن، اخلاق
و دعای مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی
در نشست خبری که برای این دو محصول قرآنی
نور برگزار شد، اظهار داشت: «در این مرکز از
سال ۷۵ تاکنون، ۲۰ عنوان نرم‌افزار در عرصه قرآن تولید شده و
نوزدهمین و بیستمین اثر این گروه علمی، نرم‌افزارهای دانشنامه
تفسیر طبری و دانشنامه تفسیر صافی است.»

تفسیر در نرم‌افزار، به صورت دانشنامه و درختواره ارائه شده است.»
وی درباره ویژگی‌های دانشنامه تفسیر طبری نیز عنوان کرد:
«تفسیر طبری یا جامع البیان عن تأویل القرآن، تفسیری از قرآن
نوشته محمد بن جریر طبری از علمای اهل سنت متوفای ۳۱۰
است. این تفسیر، قوی‌ترین تفسیر مآثور اهل سنت است. همچنین،
تفسیر طبری را امّ التفاسیر می‌نامند. بنابراین، برای تهیه نرم‌افزار
تفسیر طبری، روی بهترین نسخه کار کرده‌ایم و ۷۲ هزار نسخه
فیش تهیه شده است.»

مدیر گروه علمی قرآن، اخلاق و دعای نور در پایان این نشست
خبری درباره استقبال علمای اهل سنت از نرم‌افزار تفسیر طبری
خاطر نشان کرد: «علمای اهل سنت از تولید تفسیر طبری بسیار
استقبال کردند؛ چون کار خارق‌العاده و بزرگی است و ما در تولید

حجت‌الاسلام عزت‌الله مرتضایی درباره روش‌ها و گرایش‌های
مختلف تفسیری گفت: «برای تفسیر قرآن ۲۰ روش ذکر کرده‌اند
که مهم‌ترین آنها، تفسیر روایی و تفسیر مآثور است. تفسیر روایی،
در میان مفسران شیعه رواج دارد و تفسیر مآثور، در میان علمای
اهل سنت جریان دارد. مبنای تفسیر روایی، کلام معصوم است و
مبنای تفسیر مآثور، کلام معصوم و غیرمعصوم است که سخنان
صحابه را نیز شامل می‌شود.»

وی افزود: «نرم‌افزارهای نورالأنوار ۲ و نورالأنوار ۳، کتب و
احادیث تفسیری شیعه را پوشش داده است؛ اما تفسیر صافی و

با توجه به اهمیت تفسیر طبری در میان مجامع علمی عامه و از آنجاکه شیوه پژوهش
در این نرم‌افزار، دانشنامه‌ای است و سلیقه و مذهب پژوهشگر در آن نقشی ندارد،
این برنامه، قابلیت ارائه در دانشگاه‌های: الأزهر، مدینه، تونس و الجزائر را دارد

«این برنامه در سال ۱۳۷۸ در بخش قرآن معاونت تحقیقات مرکز نور به تصویب رسید و مرحله نخست آن، مورد پژوهش قرار گرفت. آماده‌سازی و تولید آن، سال‌ها طول کشید تا اینکه توفیق الهی حاصل شد و در سال ۱۳۹۹ به مرحله تولید رسید.»

حجت‌الاسلام مرتضایی در ادامه افزود: «با توجه به اهمیت تفسیر طبری در میان مجامع علمی عامه و از آنجاکه شیوه پژوهش در این

نرم‌افزار، دانشنامه‌ای است و سلیقه و مذهب پژوهشگر در آن نقشی ندارد، این برنامه، قابلیت ارائه در دانشگاه‌های: الأزهر، مدینه، تونس و الجزائر را دارد.»

نظر به اینکه در همین شماره از فصلنامه، مقاله‌ای مستقل درباره دانشنامه تفسیر صافی به قلم مدیر محترم گروه علمی قرآن مرکز نور به رشته تحریر درآمده، از ادامه گزارش مربوط به این محصول، صرف نظر می‌کنیم و اطلاعات بیشتر در مورد محتوا و قابلیت‌های این نرم‌افزار قرآنی را به مقاله مذکور ارجاع می‌دهیم.

د. نهج البلاغه همراه

کتاب نهج البلاغه، به عنوان گنجینه بزرگ معارف اسلام

این اثر، تعصب به خرج ندادیم و منابع اهل سنت را در نرم‌افزار آورده‌ایم.»

گفتنی است، در تاریخ ۸ اردیبهشت ۱۴۰۰، به همت مسئولان و دست‌اندرکاران این دو محصول، آیین رونمایی از دو نرم‌افزار دانشنامه تفسیر طبری و دانشنامه تفسیر صافی، با توجه به محدودیت‌های بهداشتی، به صورت مجازی و با حضور تعدادی از مهمانان در سالن اجتماعات نور برگزار شد.

در این مراسم، آیت‌الله رجیبی، رئیس مؤسسه آموزشی - پژوهشی امام خمینی (رحمه الله) به همراه حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر بهرامی، رئیس مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی و نیز حجت‌الاسلام والمسلمین مرتضایی، مدیر گروه قرآن و اخلاق مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی به سخنرانی پرداختند.

حجت‌الاسلام مرتضایی در معرفی دانشنامه تفسیر طبری اظهار داشت: «این برنامه، نرم‌افزاری است که به دسته‌بندی موضوعی مطالب این اثر می‌پردازد. مهم‌ترین مطالب آن در قالب تفسیری، ادبی، اسباب نزول، فقهی، قرائت و طرق روایات دسته‌بندی شده است.»

مرتضایی در ادامه افزود: «با انتخاب هریک از مباحث، اعلام و کلیدواژه‌گان آن نمایش داده می‌شود؛ به عنوان مثال، اگر مبحث تفسیری انتخاب شود، فهرست اعلام، فهرست مفسران، فهرست کلیدواژه‌گان و تک‌واژه‌های تفسیری در ذیل آن نمایان می‌گردد. در سایر مباحث نیز به همین منوال است. در نتیجه، برنامه، دربردارنده اعلام: مفسران، قاریان، فقیهان، ادیبان، راویان و اشخاص مطرح‌شده در اسباب نزول و نیز کلیدواژه‌گان: تفسیری، اختلاف قرائت، فقهی، ادبی و اسباب نزول است.»

طبق اظهار نظر مدیر گروه علمی قرآن و دعای مرکز نور:

و عالی‌ترین درس برای تعلیم و تربیت انسان‌ها و نیز بهترین سرمایه خودسازی و تهذیب نفس و مؤثرترین برنامه برای ساختن جامعه‌ای سالم، پاک و سربلند است.

با توجه به اهمیت و نقش کلید این کتاب ارزشمند، مرکز نور افزون بر تولید نسخه ویندوزی مربوط به نهج البلاغه، برنامه اندرویدی آن را نیز ویژه حامل‌های همراه تولید کرده

است. در این نرم افزار، علاوه بر عرضه ۵ نسخه از نهج البلاغه، ترجمه‌ها و شروح نگاشته‌شده بر آن، و نیز موضوعات مرتبط با فرازهای این کتاب شریف نیز ارائه شده است. همچنین، امکانات دیگری از قبیل: جست‌وجوی در محتوا، قرائت متن و ترجمه نهج البلاغه، برای علاقه‌مندان فراهم آمده و کاربران می‌توانند پس از قطع ارتباط با شبکه، به صورت آفلاین از امکان مطالعه متن، دو ترجمه و فهرست موضوعی در نرم‌افزار همراه خود استفاده نمایند.

هم‌زمان با فرارسیدن ایام شهادت مظلومانه مولی الموحدین،

امیر مؤمنان، علی(ع)، مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) با همکاری خانه نهج البلاغه اصفهان، نرم‌افزار اندرویدی نهج البلاغه را به صورت رایگان عرضه نمود. شایان توجه است که در نرم‌افزار نهج البلاغه همراه نور، برای اولین بار فهرست نمایه‌های موضوعی نهج البلاغه برگرفته از کتاب فرهنگ معارف نهج ابلاغه و نهج البلاغه نسخه بنیاد بین‌المللی نهج البلاغه در یک نرم‌افزار موبایلی عرضه شده است. ارائه فایل صوتی قرائت متن نهج البلاغه (نسخه صبحی صالح) و قرائت ترجمه مرحوم استاد دشتی نیز از دیگر امکانات این نرم‌افزار است که کاربر می‌تواند پس از اتصال به اینترنت و دریافت فایل صوتی، از آنها استفاده نماید.

نشست خبری ارائه نرم‌افزار موبایلی نهج البلاغه در روز یکشنبه ۱۲ اردیبهشت ماه ۱۴۰۰ مصادف با ۱۹ ماه مبارک رمضان برگزار شد. در این نشست که با حضور اصحاب رسانه و خبرنگاران برگزار شد، حجت‌الاسلام دکتر راشدی‌نیا، معاون پژوهش مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی، به تشریح فعالیت‌های مرکز در ساحت کلام امیر مؤمنان(ع) و نرم‌افزار موبایلی نهج البلاغه پرداخت. ایشان در بخشی از سخنان خود اظهار داشت:

«گردآوری کلمات حضرت از سده‌های ابتدایی اسلام شروع شده که به عنوان مثال، می‌توانم به کتاب عثمانیه تألیف جاحظ اشاره کنم که خطبه‌ها و کلمات حضرت را گردآوری نموده است. طبق آمار مسعودی، مورخ بزرگ اسلام (متوفای ۳۶۶ق)، از حضرت امیر(ع) بیش از ۴۸۰ خطبه وجود داشته است. متأسفانه، بیشتر این کلمات و خطبه‌ها اکنون در اختیار ما نیست و از بین رفته است. طبق آمار، آنچه در اختیار داریم، از ۲۷۰ خطبه تجاوز نمی‌کند که آن هم، کامل نیستند و دچار تقطیع شده‌اند.»

راشدی‌نیا در ادامه افزود: «با همه تلاشی که انجام گرفته،

در نرم‌افزار نهج البلاغه همراه نور، برای اولین بار فهرست نمایه‌های موضوعی نهج البلاغه برگرفته از کتاب فرهنگ معارف نهج البلاغه و نهج البلاغه نسخه بنیاد بین‌المللی نهج البلاغه در یک نرم‌افزار موبایلی عرضه شده است. ارائه فایل صوتی قرائت متن نهج البلاغه (نسخه صبحی صالح) و قرائت ترجمه مرحوم استاد دشتی نیز از دیگر امکانات این نرم‌افزار است

از جمله زحماتی که توسط همکاران عزیز در مرکز با تلاش چندین ساله انجام گرفته، فراز بندی متن نهج البلاغه می باشد که کاری سنگین و تخصصی است. ما نهج البلاغه را به ۸۰۰۰ فراز تقسیم کردیم و بر اساس این فرازهاست که تمامی ترجمه ها و شرح ها به متن متصل شده اند. می توانم ادعا کنم که با کامل ترین و جامع ترین نرم افزار موبایلی در ساحت نهج البلاغه روبه رو هستیم

شده اند. می توانم ادعا کنم که با کامل ترین و جامع ترین نرم افزار موبایلی در ساحت نهج البلاغه روبه رو هستیم.»

ایشان ضمن اشاره به این نکته که هنوز گام های زیادی باقی مانده تا به نقطه مطلوب برسیم، افزود: «ابتدا باید تمامی سخنان حضرت را از میان منابع حدیثی و تاریخی گردآوری کنیم. با انجام این مهم، می توانیم نسخه ای جامع از کلمات حضرت را منتشر کنیم. سپس، در گام بعدی به جمع آوری پژوهش ها، شرح ها و توضیحات بزرگان از کلمات حضرت خواهیم پرداخت تا اطلاعات جانبی حول سخنان امیرمؤمنان را گردآوری نماییم. با این حجم از اطلاعات، می توانیم دانشنامه جامع حضرت را هم در قالب نرم افزار و هم پایگاه اینترنتی عرضه کنیم.»

در پایان این نشست، نرم افزار نهج ابلاغه همراه به صورت رسمی در پایگاه اطلاع رسانی مرکز نور (نورسافت) رونمایی و عرضه شد و در اختیار علاقه مندان قرار گرفت. ■

منبع اصلی گزارش: پایگاه اطلاع رسانی مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نورسافت).

هنوز اثری جامع از بیانات مولی الموحیدین تألیف نشده است. تلاش ما در مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) این بوده که هر آنچه از کلمات حضرت در منابع بوده، گردآوری شود. این نرم افزاری که امروز رونمایی و عرضه خواهد شد، نسخه اول از دانشنامه جامع نهج البلاغه است که به دو زبان فارسی و عربی عرضه شده است. در این دانشنامه، میان نسخه های مختلف نهج البلاغه (نسخه های: فیض الاسلام، صبحی صالح، ابن ابی الحدید، بنیاد نهج البلاغه و محمد عبده) به صورت عبارت به عبارت ارتباطی شده تا امکان مقابله متن برای محقق تسهیل شود. همچنین، ۱۲ شرح در قالب ۱۲۰ جلد از مطرح ترین شروح نهج البلاغه و نیز ۳۲ عنوان ترجمه مطرح از قدیمی ترین (مربوط به قرن ۵) تا معاصر هم به صورت اتصال عبارت به عبارت آورده شده است. «کار جدیدی که انجام گرفته، ارائه دو مجموعه از کتب موضوعی نهج البلاغه (به زبان فارسی و عربی) در این نرم افزار است که کاربر را در زمینه جست و جوی موضوعات و مفاهیم نهج البلاغه توانمند می سازد. متن نهج البلاغه به صورت پیش فرض بر اساس نسخه صبحی صالح است که قرائت فرازهای آن را به همراه قرائت ترجمه مرحوم استاد دشتی در این نرم افزار در اختیار قرار داده ایم.»

حجت الاسلام راشدینیا گفت: «از جمله زحماتی که توسط همکاران عزیز در مرکز با تلاش چندین ساله انجام گرفته، فراز بندی متن نهج البلاغه می باشد که کاری سنگین و تخصصی است. ما نهج البلاغه را به ۸۰۰۰ فراز تقسیم کردیم و بر اساس این فرازهاست که تمامی ترجمه ها و شرح ها به متن متصل